

METROPOLITNÍ KAPITULA U SVATÉHO VÁCLAVA V OLOMOUCI A JEJÍ PŘÍNOS K REGIONÁLNÍMU ROZVOJI V LESNICTVÍ

Tomáš Badal^{1,2}, Kateřina Holušová³

¹Metropolitní kapitula u svatého Václava v Olomouci, Biskupské nám. 841/2, 779 00, Olomouc, Česká republika

²Ústav techniky, Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno, Česká republika

³Ústav environmentálních věd a přírodních zdrojů, Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno, Česká republika

DOI: <https://doi.org/10.11118/978-80-7701-096-2-0055>

Abstrakt

Příspěvek se zaměřuje na představení majetku Metropolitní kapituly u svatého Václava v Olomouci jako ekonomického subjektu, který pečuje o svěřený majetek představující lesy, louky, pole, ale i významné historické budovy. Vzhledem k rozmanitosti a rozloze majetku se jedná o významnou regionálně působící organizaci v regionu Olomoucka (přesněji v okolí města Velká Bystřice). Instituce je významná, jak z environmentálního, tak i kulturně-historického kontextu a v neposlední řadě sociálně-ekonomického.

Klíčová slova: lesnictví, ekonomický subjekt, majetek, regionální dopady, Olomoucký region

Abstract

THE METROPOLITAN CHAPTER OF SAINT WENCESLAS IN OLOMOUC AND ITS CONTRIBUTION TO REGIONAL DEVELOPMENT IN FORESTRY

The article focuses on the presentation of the property of the Metropolitan Chapter of St. Wenceslas in Olomouc as an economic entity that takes care of entrusted property representing forests, meadows, fields, but also significant historical buildings. Given the diversity and size of the property, it is a significant regionally active organization in the Olomouc region (more precisely, in the vicinity of the city of Velká Bystřice). The institution is significant, both from an environmental and cultural-historical context and, finally, from a socio-economic one.

Keywords: forestry, economic entity, property, regional impact, Olomouc' region

1. ÚVOD

Metropolitní kapitula u svatého Václava v Olomouci je důležitý duchovní a historický celek olomoucké arcidiecéze. Olomouc má bohatou církevní tradici sahající do středověku. Dnešní status a funkce kapituly je úzce spjat s katedrálou svatého Václava a s aktivní liturgickou službou – kanovníci slouží v katedrále denně bohoslužby a účastní se významných náboženských slavností a obřadů.

Vedlejší činností, ale velmi důležitou, je správa a péče o svěřený majetek, mezi něž patří zemědělské pozemky, rybníky, domy, byty, hájovny a z pohledu řešeného tématu hlavně lesní pozemky o celkové výměře 3 223,98 ha. Majetek je z poloviny soustředěn do okolí města Velká Bystřice, která se v současné době takřka přimyká k městu Olomouc. Lesní komplexy jsou situovány východním, severovýchodním až severním směrem od Velké Bystřice. Další části lesního majetku jsou menší komplexy lesních porostů v Moravskoslezském kraji.

Metropolitní kapitula u svatého Václava v Olomouci (dále jen kapitula) jako právnická osoba vede o majetkové a kapitálové struktuře a hospodářské činnosti příslušnou účetní evidenci podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ze kterého vyplývá mimo jiné povinnost každoročního auditu.

2. ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKTY HOSPODAŘENÍ

Regionální rozvoj v lesnictví je široký a multioborový rámec, který kombinuje hospodářské, environmentální, sociální a institucionální aspekty. Z tohoto důvodu zmiňme hospodářské aspekty představovaného majetku, neboť jako takový, svou rozlohou významně ovlivňuje daný region, ve kterém se nachází. Lesní hospodářský celek (dále jen LHC) Kapitulní lesy Olomouc vznikl na základě realizace vlastnických práv Metropolitní kapituly u svatého Václava v Olomouci dle zákona č. 428/2014 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů. Právní forma je registrovaná církev a náboženská společnost u Ministerstva kultury ČR.

Z pohledu správy lesního majetku metropolitní kapitulou je důležité zvládnout postkalamitní období, které vzniklo v posledních letech, právě na smrkových hospodářských porostech kapituly, a nachází se zde obrovské komplexy holin, proto je nutno zajistit obnovu lesních porostů s důrazem na klimatickou změnu. Práce s přirozenou obnovou a přípravnými dřevinami je na prvním místě. Cílem dlouhodobého směřování je mozaika smíšených, věkově i prostorově diferencovaných porostů s vyšším podílem melioračních a zpevňovacích dřevin a trvalou přítomností přirozené obnovy; minimalizace holin; posílení retenční a rekreační funkce. Používání šetrných technologií a používání nepasečných/okrajových maloplošných způsobů hospodaření. Vhodné je i doplňování porostů poloodrostky jeřábu břeku, kaštanovníku jedlého, lísky turecké a dubu ceru. Výsadba dubu zimního, buku lesního, jedle bělokoré, modřínu padavého pod clonou přípravných dřevin bříz (různé druhy) a topolu osiky, postupná redukce přípravných dřevin po dosažení cílových výškových diferencí.

Na území LHC Kapitulní lesy Olomouc se nachází přírodní rezervace „Hrubovodské sutě“. V rámci územních systémů ekologické stability se na LHC nachází: Regionální biocentrum (RBC) Hrubá Voda (Lesnický úsek Hrubá Voda), Regionální biocentrum /RBC/ Vrábl (Lesnický úsek Hluboočky) a Regionální biocentrum (RBC) Chlum (Lesnický úsek Savín).

3. SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÉ ASPEKTY HOSPODAŘENÍ

Metropolitní kapitula sv. Václava v Olomouci je členem Komory církevních lesů, z.s., jež je součástí Sdružení vlastníků obecních, soukromých a církevních lesů v ČR (SVOL). V rámci této organizace kapitula spolupracuje s ostatními vlastníky a sdílí s nimi nové poznatky. SVOL také pořádá na desítkách soukromých majetků napříč republikou akci určenou pro širokou veřejnost s názvem Den otevřených lesů, letos 23. května se uskuteční již pátý ročník. Na této akci bude participovat i kapitula. Někteří z lesníků metropolitní kapituly jsou odborně vyškolení pro práci s veřejností, kdy v rámci lesní pedagogiky připravují pro děti i dospělé hry a aktivity, díky kterým děti pochopí, co se v lese děje, čím je přínosný a jak se o něj nejen lesníci, ale i veřejnost má starat.

Zaměstnanci kapituly se neustále profesně vzdělávají a rozšiřují své znalosti a dovednosti, naposled se v dubnu letošního roku zúčastnili odborné exkurze u Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny, kde je provázeli vědečtí pracovníci Mendlovy univerzity v Brně doc. Ing. Antonín Martiník, Ph.D. a Ing. Lumír Dobrovolný, Ph.D.

Právě s Mendelovou univerzitou v Brně probíhá i úzká spolupráce, kde jsou využívány možnosti praktických instruktáží přímo v kapitulních lesních experty z Ústavu zakládání a pěstění lesů s Ústavem techniky (šetrné technologie) a Ústavem lesnické a dřevařské ekonomiky a politiky. Vždyť lesní pozemek není jen ekonomický zdroj – představuje krajinný prvek, závazek i dlouhodobou odpovědnost.

Snahou je i získávání finančních prostředků na hospodaření v lesích z národních i evropských zdrojů. Konkrétně realizované projekty: Obnova stojících suchých porostů PÚ – 40; Ochrana MZD v lesích MKO/ investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin; Ochrana MZD; Výroba palivového dříví, vše spolufinancované s Evropskou unií.

Metropolitní kapitula u sv. Václava v Olomouci také obhospodařuje v současné době 2 vlastní honitby o výměře 1 874,05 ha (honitba Hrubá Voda a honitba Jívová-les). V honitbách Metropolitní kapituly jsou zastoupeny téměř všechny druhy spárkaté zvěře vyskytující se na území ČR (srnčí, černá, jelení, dančí, mufloní). V současné době je pro zdárné pěstování a odrůstání lesa limitující vliv zvěře na lesní

ekosystémy, který má v současnosti negativní vliv na lesnické hospodaření a vyžaduje radikální řešení a hledání vyváženosti výskytu zvěře v lesních.

Mezi další externality, poskytované lesem v majetku Metropolitní kapituly u svatého Václava v Olomouci širší veřejnosti patří také prodej kvalitní zvěřiny, prodej palivového štípaného dříví a prodej ovoce, konkrétně švestek z vlastního sadu.

Do oblasti péče o majetek metropolitní kapitulou nepatří pouze lesní porosty, jak bylo uvedeno výše. Ale správa dalšího svěřeného majetku. Jedním z posledních úspěchů je Vybudování dětské skupiny – Olomouc, Mlčochova 5. Hlavním cílem projektu bylo vybudovat dětskou skupinu s kapacitou 12 dětí, provozované dle zákona č. 247/2014 Sb., o dětských skupinách. V rámci projektu došlo ke generální citlivé opravě interiérů historické budovy na adrese Mlčochova 5. Kapitula tímto reagovala na poptávku rodičů předškolních dětí a z dotačního projektu vybudovala toto zařízení, aby umožnila rodičům malých dětí nastoupit do zaměstnání, i když se jim nepodařilo umístit dítě do Mateřské školy v místě bydliště. Dětská skupina byla otevřena 1. 4. 2026, a momentálně má ještě volnou kapacitu a přijímá nové děti.

4. ZÁVĚR

Metropolitní kapitolu u svatého Václava v Olomouci netvoří jen otcové kanovníci a spravovaný majetek, ale také civilní zaměstnanci – ředitel kapituly, lesní správce, pracovnice administrativy a účetnictví, pracovníci pro správu nemovitostí, lesníci, lesní technik, správce statku ve Velké Bystřici a technici – údržbáři, bez jejich každodenní práce a osobního nasazení by nebylo možné plnit všechny úkoly.

Všechny tyto výše uvedené aspekty, až už ekologické či environmentální, ekonomické a sociální, mají regionální dopady. Stav svěřeného majetku, péče o ekosystémy, a dobrá péče o lidské zdroje má pozitivní rozvojový potenciál. Ochota zapojovat se do vědeckých nebo praktických projektů, je toho důkazem.

Kontakty | Contact Information

Tomáš Badal: e-mail: T.badal@volny.cz, <https://orcid.org/0000-0002-0724-2868>

Kateřina Holušová: e-mail: Katerina.holusova@mendelu.cz, <https://orcid.org/0000-0002-5221-1577>